

נתיב הלמידה המתחדשת

ספרות - עצמאי

בנתיב זה יוכלו המורים לכוון את הוראתם ואת למידת התלמידים לרמה המקצועית הנדרשת תוך כדי שמירה הן על הסטנדרט והן על האוטונומיה שלהם בתכנון הלמידה ההוראה והערכה בדרך המיטבית.

עקרונות והדגשים:

1. הלמידה המתחדשת מציעה למורים לבנות תהליכי הוראה, למידה והערכה מותאמים להם ולתלמידיהם בתוך מתן דגש על קידום יכולות התלמידים ומיומנויות הלמידה שלהם.
2. לאורך תהליך הלמידה ישבצו המורים משימות שבעזרתן יוכלו להעריך את התקדמות התלמידים, את הידע ואת המיומנויות שלהם.
3. המטלות יהיו משלושה סוגים:
 - א. **מבחן** המסכם ידע ומיומנויות (השאלות במבחנים אלה דומות לשאלות הבגרות) - המבחן ידגם בבקרה מדגמית
 - ב. **שתי מטלות גנריות** לבחינת יכולות הלמידה העצמאית והשיתופית של התלמידים בשילוב מיומנויות למידה מתקדמות - יפורסמו תבניות למטלות לתוכן ייצוק המורה את התכנים שבחר. לתבניות אלה יהיה מחוון בדיקה אחיד - מטלות אלו ידגמו בבקרה מדגמית.
 - ג. **3-5 מטלות נוספות** בהמלצת מדריכות תחום הדעת או מטלות שחיבר המורה עצמאית.

שימו לב:

- כדי לשמור על סטנדרט אחיד תתקיים בקרה מדגמית על המבחנים ועל המטלות. **כיתות שלא יעמדו בסטנדרט הנדרש יידרשו לתהליכי בקרה נוספים.**
 - לא ייקבע תאריך אחיד לביצוע המטלות, אך ייקבע תאריך סופי להגשת משימות במערכת, שאחריו תתבצע הבקרה.
4. השקלול הסופי של הציון יהיה באופן הבא:

60% - הערכות מבוקרות:

30% מבחן 15% מטלה גנרית אישית 15% מטלה גנרית שיתופית

40% - 3-5 מטלות בית ספריות

5. תכנית הלמידה המוצעת הינה בהיקף של 1.5 יח"ל. (העבודה המסכמת מהווה 0.5 יח"ל). שעות הלמידה הן 5 ש"ש לטובת הלמידה המתחדשת במהלך כיתות י"א או י"ב. בנוסף, 1 ש"ש תוקצה לטובת העבודה המסכמת בתחום הדעת בכיתה י"ב. לביה"ס יש את האפשרות לסיים את העבודה בכיתה יא במקרה זה יש להקצות 6 ש"ש י"א.

נתיב הלמידה המתחדשת - ספרות - עצמאי חטיבות לימוד

מסמך זה מפרט את הנושאים שיש ללמד ומאפשר למורים מרחב בחירה.

בנתיב זה נושאי הלימוד מחולקים לשלוש חטיבות

במהלך הלמידה ידרשו התלמידים לבצע **שלוש** משימות מבוקרות (מבחן, מטלה גנרית אישית ומטלה גנרית שיתופית). יש לוודא כי הבחינה מתייחסת לחטיבה אחת מתוכנית הלימודית והמטלות הגנריות לחטיבה אחת. כמו כן, ידרשו התלמידים ל-3-5 משימות בית ספריות מהחטיבה עליה לא ביצעו משימות מבוקרות.

הצעת לתכנון חטיבות הלימוד:

- א. חטיבה ראשונה- שירת ימי הביניים, הסיפור הקצר, שירה חדשה - 3-5 מבחנים ומטלות בית ספריות
- ב. חטיבה שנייה- שירת השואה, רשימות, מחזה - 2 מטלות גנריות מבוקרות- מטלה אישית ומטלה שיתופית
- ג. חטיבה שלישית- פיוט קדום, משל, נובלה, סיפור שואה, ספר קריאה ושירה חדשה – מבחן מבוקר חיצוני

חטיבה ראשונה

שירת ימי הביניים, הסיפור הקצר, שירה חדשה

נושא הלימוד	תתי נושאים
שירת ימי הביניים – תקופת "תור הזהב" בספרד המאה העשירית- המאה השנים עשר בנושא זה יש ללמד 8 שירים מתוך ה-12 הק"מים בתוכנית הלימודים	• שירת ספרד ערש הולדתה. • משוררי ספרד גדולתם ותרומתם . • שירת ר' יהודה הלוי : ניתוח תוכני וניתוח צורני • שירת ר' שלמה איבן גבירול : ניתוח תוכני וניתוח צורני • שירת ר' אברהם איבן עזרא : ניתוח תוכני וניתוח צורני • שירת ר' משה איבן עזרא : ניתוח תוכני וניתוח צורני • שירת ר' שלום שבזי [יצירת בת של שירת ספרד] • ניתוח תוכני וניתוח צורני.

• אחד מאלה - הרב דוד זריצקי עלילת אופי -הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני • מעשה בזוג נעליים - הרב דוד זריצקי הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני • המשורר - א.ו. גונזאלס ספור מתורגם – הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וניתוח וצורני • האישה עם הפרה -י.פ. ינסן סיפור מתורגם – הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וניתוח צורני • מהו כחול - ראלף ל.פין סיפור מתורגם – הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וניתוח צורני. • גילו ברעדה – א. כי טוב סיפור חסידי - הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני • השם המאיר החוזה ובעל העגלה – וולדען סיפור חסידי - הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני • תבואת השיגעון – רבי נחמן מברסלב סיפורי ברסלב – הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני • שני ציירים – רבי נחמן מברסלב סיפורי ברסלב - הכרות עם הז'אנר ניתוח תוכני וצורני	הסיפור הקצר עברי ומתורגם בנושא זה יש ללמד 6 סיפורים מתוך 9 הסיפורים.
• רקע: הבדלים בין השירה הקדומה לשירה החדשה, בתוכן ובצורה. + תולדות חיים של המשוררים . • המשוררת: ה. תראל : הונאה, הרוח הזו, ערגה, אדמה, סולמות. • המשוררת: א.מרגלית : רחל, חשבון נפש, הזמן, כרחם אב • המשורר: צ. יאיר : צרור, ביטול, עניות ועושרך, בינתיים, התמונה והמסגרת. מבחינת התוכן תידרש הבנה, העמקה, אנלוגיות והתחברות לערכים מבחינה צורנית- מאפייני שירה, כלי עיצוב, ריתמוס משקל ומבנה	שירה חדשה – שירה בת ימינו מבחר משוררים ומשוררות בנושא זה יש ללמד 8 שירים מתוך 14 השירים

חטיבה שניה מחזה, שירת השואה ורשימות	
נושא הלימוד	תתי נושאים
מחזה לישרים תהילה : ר' משה חיים לוצאטו [הרמח"ל] בנושא זה יש ללמד את ההקדמות אודות התקופה, הפתשגן ונפשות החיזיון . לבחירה 4 דיבורים מתוך 7 הדיבורים המוצעים.	• רקע תקופתי, המחבר תולדות חיו והגורמים לכתיבת המחזה • חלק ראשון : דיבור ב'-תהילה לבדה בשדה בין ההרים. • חלק ראשון : דיבור ג'- רהב ותרמית • חלק ראשון : דיבור ד'- שכל יושר וסבלנות • חלק ראשון : דיבור ה' – המון וסכלות • חלק שני : דיבור א' - שכל ויושר בשדה • חלק שני : דיבור ד' - סכלות ותהילה • חלק שלישי: דיבור ג'- המון ורהב והזקן ושאר קרואים לפני משפט מלכם. כל הדיבורים הנבחרים ילמדו מתוך המחזה הכתוב. מבחינת התוכן ידרשו: הבנת הנקרא, סיפור המשל, הנמשל והשלכה למציאות החיים. מבחינה צורנית: יש לדעת לזהות, דימויים, מטאפורות, שיבוצים, ארמזים, האנשות, הגזמות, מצלוליות ושאר מאפייני שירה.
שירת השואה – שירים שנכתבו בתוך התופת ובתקופה שלאחר השואה. עבריים ומתורגמים בנושא זה יש ללמד 2 שירים מתוך 4 השירים המופיעים בתוכנית	• המשוררת : ח. ברונשטיין - קחוון במחנה ריכוז, בר מצוות הבן. • המשוררת : הנריקה לאוז ברט – המברח הקטן • המשוררת : ה. נלקן – רעב יש להתייחס לרקע על שירת השואה , על המשוררות על מה שהוביל לכתיבה ועל המסורת הכתובה מתקופה זו. הוראת השיר תכלול: הבנה, העמקה, אנלוגיות והתחברות למציאות . צורנית- מאפייני שירה, כלי עיצוב, ריתמוס משקל ומבנה

• הסופר : הרב דוד זריצקי – האתמול, הלילה , שני ילדים משחקים • הסופרת : א. מרגלית – קרב הבלימה . • הסופרות : א.חיות -סיפור על סיפור • הסופר : י. כהן – השליחות • בז'אנר זה ידרשו – הכרות עם המחברים , עם התקופה , והכרות עם סגנון הסוגה. מבחינה תוכנית – הבנת הנקרא, הבנה מעמיקה, אנלוגיות ומסרים ערכיים. מבחינה צורנית- מאפייני הז'אנר ומאפיינים צורניים קיימים .	רשימות- פליטון מגוון רשימות מסופרים שונים שתכליתם חיזוק ערכים . בנושא זה יש ללמד 4 מתוך 6 הרשימות
--	---

חטיבה שלישית	
פיוט, שירה, משל, סיפור שואה, נובלה וקריאה מונחית	
נושא	תתי נושאים
שירה חדשה – שירה בת ימינו מבחר משוררים ומשוררות בנושא זה יש ללמד 5 שירים מתוך 7	- המשורר: מ.אלעי : מי ששב, בעל תשובה, יצר הלב - המשוררת: רינה בת חיים : ממלכת דמיון, תפילת המשורר. - המשוררת: ר. לינטופ : הארה, זה מן מבחינת התוכן תיזדרש הבנה, העמקה, אנלוגיות והתחברות לערכים מבחינה צורנית- מאפייני שירה, כלי עיצוב, ריתמוס משקל ומבנה
פיוט קדום – מהמאה השישית- המאה העשירית ארץ ישראל, איטליה, גרמניה בנושא זה יש ללמד 3 מתוך 5 הפיוטים	- הפייטן: ר' ינאי וארץ ישראל – ויהי בחצי הלילה - הפייטן: ר' אלעזר הקאליר \ ארץ ישראל – ובכן גדולים מעשי אלו קינו. - הפייטן : ר' אפריים בר יצחק מרגשנבורג \ גרמניה - אם אפס רובע הקן - הפייטן: ר' אלעזר אזיכרי \ ארץ ישראל – ידיד נפש - הפייטן: ר' אמיתי בן שפטיה \ איטליה – אזכרה אלו קים ואהמיה. בחלק זה יש ללמד בהעמקה על תקופת הפיוט הקדום, רקע היסטורי, מאפיינים, גורמי כתיבה ותולדות חיו של כל פייטן . כל פיוט ילמד מבחינת התוכן לעמוק ייבדק הקשר אל המקורות, ויוגדר סוג הפיוט והמועד המיועד לאמירתו. מבחינה צורנית- יש להתייחס לכל מאפייני הפיוט.

• ר' ברכיה הנקדן: [משלי שועלים] - פר ושור - פרעוש וגמל • משלי קרילוב [משל מתורגם]. • הסופר והשודד • החבית בפרק המשל : יש להתייחס לכותבי המשלים תולדות חייהם ותקופתם. הז'אנר מאפייניו, רבדיו, כלי העיצוב, ומאפיינים צורניים.	משל כתיבה בפרוזה ובשירה משל עברי ומשל מתורגם בנושא זה יש ללמד 3 מבין 4 המשלים
הסופר: הרב דוד זריצקי שם היצירה: וולודיה נכסף להתפלל נובלה, משמעות הדגמות, ניתוח הסיפור, מאפיינים צורניים עיצוב וערכים .	נובלה סיפור חובה
הסופר: ר' משה פראגר שם היצירה: חיים שמי סיפור עדות, הישרדות ילד בשואה . הרחבה סיפורי שואה, סוגי כותבים, הבנת הנקרא ניתוח, מאפיינים, כלי עיצוב וערכים.	סיפור שואה – עדות מתוך "ניצוצי גבורה" סיפור חובה
• הדוד הטוב של רולי -א. טננהולד • אבא חוזר- ש. פריד • מצפון נקי- ר. שור • דפים של נדוניה – נ. בארי • הכל לאדון הכל- ר. שיין • גלגל חוזר- פ. שטרן • גשר צר- ד. זריצקי • גלות באפרים ירוקים-י. גרינפלד • הרוח שגברה על הדרקון- פ. בייניש • כוכב בעלטה- ר. זיידמן • ניחוח פרחי שלג- ר. ל. קליין • שאוני בליבך- פ. בייניש • ר' נחומקה מהורודנא-י. קאהן הכרות מיטבית עם הספר, יכולת הבעת עמדה והתחברות לעלילה.	קריאה מונחית בנושא זה יש לקרא ספר אחד מבין הספרים